

Ministerie van Defensie

Militaire Inlichtingendienst

Postbus 20701
2500 ES 's-Gravenhage

Telefoon 070 - 3 18 81 88
Telefax 070 - 318 79 51

- Aan:
Zie verzendlijst.

Uw brief	Uw kenmerk	Ons nummer	Datum
		DIS/91/095/5748	02 december 1991
Onderwerp			
Joegoslavië: recente ontwikkelingen (nr 100/91)			

1. Hierbij doe ik U toekomen een notitie over de recente ontwikkelingen in Joegoslavië.
2. Zonder bijlage is deze brief ongeclassificeerd.

Hoofd Militaire Inlichtingendienst
voor deze
Het Hoofd Stafafdeling Inlichtingen

Kolonel der Grenadiers

Bijlagen	Bezoekadres	Doorkiesnummer
één	Kalvermarkt 28 's-Gravenhage	318 6634

Verzoeken bij beantwoording datum, nummer en onderwerp te vermelden.

Verzendlijst behorende bij brief MID nr. DIS/91/095/5748, d.d. 02 december 1991

Aan:

Coördinator Verenigde Inlichtingendiensten Nederland

(Secretaris Generaal Ministerie Algemene Zaken)

Hoofd Inlichtingendienst Buitenland

Hoofd Binnenlandse Veiligheidsdienst

Ministerie van Buitenlandse Zaken ✓
t.a.v. AMAD

MINISTERIE VAN DEFENSIE
MILITAIRE INLICHTINGDIENST

JOEGOSLAVIE
Militair-politieke situatie
100/91

(Afgesloten 021200 DEC 1991)

Kroatië

De militaire situatie in Kroatië is, ondanks enkele incidenten in bijvoorbeeld de Banja-regio, over het algemeen tamelijk rustig. Uitzonderingen zijn West- en Oost-Slavonië. Bij Osijek, waar de gevechten eind vorige week aanzienlijk waren afgenomen, is sinds zaterdag toch weer sprake van beschietingen door de federale strijdkrachten (JNA) en Servische gevechtsgroepen. Ook uit de omgeving van Nova Gradiska worden nog steeds gevechten gemeld, waarbij beide partijen elkaar beschuldigen van schendingen van het staakt-het-vuren.

Tegelijkertijd gaan ook de opheffing van de Kroatische blokkades rond JNA-kazernes in de niet-omstreden gebieden van Kroatië en de evacuatie van de in deze installaties gelegerde JNA-eenheden door. Dit weekeinde is de JNA begonnen zich terug te trekken uit twee installaties in de Kroatische hoofdstad Zagreb, waaronder de grote "Maarschalk Tito"-kazerne. Deze evacuatie zou inmiddels zijn voltooid. Het is niet uitgesloten dat de terugtrekking van de JNA uit alle niet-omstreden delen van Kroatië inderdaad binnen de overeengekomen termijn, die eind deze week verloopt, kan worden voltooid.

Volgens recente persberichten hebben de autoriteiten van de door Serviërs gedomineerde regio Baranja in het uiterste noordoosten van Slavonië de familieleden van Kroatische strijders in deze regio uitgewezen. Het zou in hun bedoeling liggen in de aldus vrijgekomen gebieden een groot aantal (mogelijk 50.000!) Servische vluchtelingen uit andere delen van Kroatië te hervestigen. Dit vormt een nieuwe aanwijzing voor het Servische streven de etnische verhoudingen in het aangrenzende deel van Kroatië in Servisch voordeel te veranderen.

Internationale vredesinspanningen

Gisteren is de VN-afgezant voor Joegoslavië, Vance, begonnen aan een nieuw bezoek aan Joegoslavië met als doel de praktische mogelijkheden te peilen voor uitzending van een VN-vredesmacht. Zoals bekend hebben zowel Servië en de JNA als Kroatië in beginsel ingestemd met de komst van een VN-vredesmacht naar Joegoslavië, maar bestaan er in de praktijk nog grote tegenstellingen over met name de locaties waar een VN-macht gelegerd zou moeten worden. Servië en de JNA dringen aan op legering aan de grenzen van de door Serviërs gedomineerde gebieden van Kroatië, met als doel de Serviërs te beschermen tegen eventuele Kroatische agressie. Kroatië ziet daarin een stap naar afscheiding van deze gebieden van Kroatië en geeft de voorkeur aan legering aan de grenzen van Servië met Kroatië en Bosnië-Herzegovina. Stationering in het grensgebied met laatstgenoemde republiek houdt verband met de vrees dat indien de VN-troepen alleen aan de Servisch-Kroatische grens zouden zijn gelegerd, Servische gevechtsgroepen via Bosnië-Herzegovina alsnog in Kroatië zouden kunnen infiltreren.

Onlangs heeft de Kroatische president Tudjman in beginsel echter ook ingestemd met legering van de VN-vredesmacht in de Kroatische gebieden waar momenteel gevochten wordt. Als voorwaarde geldt dat deze macht bijdraagt aan de

terugtrekking van de JNA en de verwijdering van (Servische) strijdgroepen uit deze gebieden. Dit laatste is strijdig met het door Vance geformuleerde uitgangspunt dat een VN-vredesmacht pas in Kroatië zal worden gelegerd nadat alle partijen (ongeacht hun juridische status) daarmee hebben ingestemd.

Volgens Vance is de laatste dagen geen vooruitgang geboekt bij de pogingen de standpunten nader tot elkaar te brengen. Van Servische/JNA-zijde blijkt tot dusverre nauwelijks sprake van concessiebereidheid. De invloedrijke plaatsvervangend federaal minister van Defensie Negovanovic, een medestander van de sterk pro-Servische CGS Adzic, heeft het afgelopen weekeinde verklaard dat de JNA onder alle omstandigheden in de omstreden gebieden van Kroatië zal blijven teneinde de Serviërs aldaar te beschermen. Leaders van Servische strijdgroepen in de Krajina (het Dalmatische achterland) hebben de komst van VN-troepen inmiddels al verworpen.

Vermoedelijk hangt de relatieve rust gedurende de afgelopen dagen in het grootste gedeelte van Kroatië samen met de wens van de belangrijkste bij de gevechten betrokken partijen om niet te worden aangemerkt als de hoofdverantwoordelijke voor het mislukken van de VN-bemiddelingspoging. Het blijft twijfelachtig of Vance erin zal slagen in zijn overleg met de Joegoslavische leiders een akkoord te bereiken over de concrete voorwaarden voor de stationering van een VN-vredesmacht in Joegoslavië.

Servië

De partij van de Moslims in Bosnië-Herzegovina, die eveneens vertakkingen heeft onder de Moslim-meerderheid in de Servische regio Sandzak en de voormalige autonome provincie Kosovo, heeft de Moslims in Sandzak, die zich vorige maand in een referendum hebben uitgesproken voor autonomie, opgeroepen een regering te vormen die het gebied moet beschermen tegen (vermoedelijk Servische) agressie en economische betrekkingen aan kan knopen met het Westen en de Arabische wereld. In dit verband is vermeldenswaard dat een Jordaanse weekblad de Moslims in de wereld heeft opgeroepen tot steun aan de Kroaten tegen de Serviërs, die worden aangeduid als de ervijand van de Moslims. Opmerkelijk is dat dit weekeinde tevens is gemeld dat Kroatië en Libië op korte termijn consulaten willen openen in elkaars hoofdsteden.

De leider van de ook door Servië onderdrukte Albanese (Moslim-)meerderheid in Kosovo, Rugova, heeft de VN opgeroepen om eveneens een vredesmacht te legeren in Kosovo ter bescherming van de Albanen. Tevens heeft hij de CVSE gevraagd de "zelfstandige en soevereine" republiek Kosovo te erkennen.

Conclusie/voorzicht

De kans dat VN-afgezant Vance op korte termijn met alle betrokken partijen overeenstemming zal kunnen bereiken over de concrete voorwaarden voor legering van een VN-vredesmacht in Kroatië, lijkt nog steeds gering. Met name de opstelling van de JNA en de Servische strijdgroepen biedt weinig ruimte voor een compromis. Daardoor moet rekening worden gehouden met een heropleving van de strijd in Kroatië op korte termijn. Mede in het licht van aanwijzingen van de groeiende samenwerking tussen de Moslims in de diverse delen van Joegoslavië die zich keren tegen Servische dominantie, is ook een verscherping van de spanningen in Servië te verwachten. Mogelijk zal ook de samenwerking tussen Moslims en Kroaten tegen Servië in betekenis toenemen. Daardoor zou de kans groter worden dat de Servisch-Kroatische tegenstellingen overslaan naar Bosnië-Herzegovina, waar de verhoudingen tussen Kroaten, Serviërs en Moslims de afgelopen maanden onder sterke druk zijn komen te staan.